

NØVN

Minnisglottar um systir Mariu Thérèse

Í Kerit í Havn bógva Fransiskanarsystirarnar. Kerit er einasta nunnukleystur í landinum. Vit góvu okkum meiri far um tær hvíttklæddu, internationalu nunnurnar fyrr, enn vit gera nú. Búnin er einfaldari, og tær eru bara fimm eftir í Varðagøtu, nú vit eru farin inn í nýggja árið.

Leygardagin var tann elsta av teimum, Maria Stinissen ella systir Maria Thérèse, sum vit nevndu hana, borin út í kirkjugarðin við Velbastaðvegin, har triggjar aðrar fransiskanarsystirar eru jarðaðar seinastu mongu árin.

Maria Thérèse var ein úrmælingur innan sítt øki. Haldi, eg tori at brúka so stór orð. Hon hevði útstráling og autoritet. Eingin ignoreraði hana, tá hon hevði orðið. Øll lurtaðu, tí hon var so væl at sær komin, strukturerað, djúptøkin og altíð væl fyrireikað. Í 1953 varð hon send til Føroyar undir loysunarorðinum: at tæna. Í Føroyum byrjaði hon sítt virkna bønar- og skúlalív, harav 10 ár sum skúlastjóri og annars lærari í Sankta Frans skúla.

Maria Thérèse Stinissen var belgisk, fødd í stórbýnum Antwerpen í mars 1923. Tá hon kemur til Føroya, er hon búgvín og greið yvir tey bindandi lyfti, ið fylgdu við lívsverkinum. Tað snúði seg um lýdni, persónligt fátækradømi og at liva í cølibat. Máltrupulleikar hava sjálvandi verið øgiliga stórir hjá systrunum, men samanumtikið lærdu tær føroyskt væl. Maria Thérèse var ein teirra, ið lærði tað væl og virðiliga. Sum nakar dugdi hon at laga seg til føroysk viðurskipti og at málbera seg vandliga á okkara máli. Skrivaði eisini føroyskt raðið og lýtaleyst. Hon myndaði skúlan øll sjeytiárin við hegri og framúr myndugleika, tí gløgg og mentað var hon sum fáur.

Tað er ikki so langt síðani, at vit prátaðu um eina farna tíð báðar. Systir Maria Thérèse hevði tá verið 60 ár »føroyingur«, sum hon so brosandí tók til. Henda dagin vóru tað »nonnudukkurnar«, vit tosaðu um, ið mangur vildi vinna og ognar sær í nonnubasari á ólavsoðu. Maria Thérèse greiddi frá, at ein polsk systir, ið nevndist Gwalberta, gjørdi andlit til dukkurnar úr pappi, ið hon evnaði til í einum formi. Hetta vóru ársverk, ár undan ári. Kropp, armar og bein gjørdi hon fyrimyndarlaga og seymaði klæðir uppá tær. Skemtiliga tók Maria Thérèse til, at pápar gingu aftur árið eftir fyri at vinna eina aftrat, tí ein dóttir var komin síðani seinastu ólavsoðu. Tað var sannur gravgangur eftir dukkunum um alt landið. Í sama viðfangi nevndi hon, hvussu umráðandi tað var at fáa inntøkur til rakstur av skúla og barnagarði. Ólavsoðubasarurin og tombola var teirra lívsnerv, tí tað galt um at reka alt so bíliga, sum

til bar. Ólavsoðuftansmorgun klokkan 4 vóru 5000 slíkkipinnar lidnir og klárir at selja, og 10 túsund tombolapakkar, ið lógu í fiskidammum. Forvitnisligir lutir vórðu ballaðir inn í avispappir, ið systraskipanin fekk sendandi úr Belgia og Hollandi. Hetta vóru tinganest, ið vóru púra fremmand hjá føroyskum børnum. Tíverri tóku tvørleikar seg upp, - ov nógvur tollur skuldi knappliga gjaldast uppá hesar sendingar, og tí vórðu tað føroyskir veitarar, ið tóku yvir. Tá byrjaði hugurin at »fiska« so liðandi at dala. Nú var hetta eksotiska ikki longur inni í avispappirinum. Seinasti ólavsoðubasarurin var í 1972.

Tá hugleiðast skal um systir Mariu Thérèse, so nevndi hon eisini ta tíðina, tá systrarnar høvdu kúgv, høsn og ein stóran, væl røktan køkshava og urtagarð. Alt vaks so væl í lægdini eystanfyrir kleystrið í Varðagøtu. Heimanífrá høvdu fleiri systrar royndir í garðabrúki, og tær tóku við avbjóðingini. Tað kom heilt ofta fyri, at Hotel Hafnia spurdi eftir salati og grønmoti, tá serligir gestir gistu á eini føroyaferð, og hon nevndi eisini onkra kongavitjan.

Alt hevur sína tíð, stendur í skriftini. Soleiðis fór tíðin eisini frá tí skipanini, ið byrjaði við Fransiskanarsystrunum í Føroyum í 1931. Seinni, í 1966 vóru 24 franciskanarsystirar her, ið vóru ættaðar úr Belgia, Hálandi, Onglandi, Írlandi, Spania og Pólandi. Hesar starvaðust í barnagarði, vøggustovu, skúla, seymistovu, vaskarii, urtagarði, køki, kirkjutænastu o. ø. Í dag eru bara fimm eftir.

Eitt, ið ikki kann komast uttan um, tá vit skulu minnst systir Mariu Thérèse, var hennara hegri, tá hon fekk marsipandeiggj í hendurnar. Hon bakaði og gav marsipaninum skap í øllum rósu- og blaðlitum og listarligum sniði. Eyguni festu seg ikki bara við litríku kakuprýðini, nei, brellbit-

arnir bráðnaðu sum smør afturvið kaffinum. Onkur nevndi herfyri, at hon hevði undirvíst í júst køkuprýðing, áðrenn hon kom til Føroyar í 1953. Um jóltíðir fyri stuttum, var hon eisini við í jólabakstri. Vandliga skuldu ingrediensirnir til ta hálovaðu »Christmascake« vigast. Hetta er køka, ið stendur og ger seg til í tveir mánaðir. Uppskriftin er komin í kleystrið úr heimlandinum hjá einari av systrunum. Eingi jóltuttan Christmascake. Tað siga tær á hvørjum ári.

Tørvurin hevur helst verið stórir, tá katólsku fransiskanarsystirarnar byrjaðu sín lívsgerning í Føroyum. Tær royndu seg við húsarhaldsskúla, barnagarði og vøggustovu og seinast í ’60unum við forskúla, men skúlin man helst eiga teir varandi varðarnar, ið nú hevur meir enn 82 ár á baki. Systir Maria Thérèse, ið var læraralærd, var skúlastjóri í Sankta Frans skúla eitt tiggjuáraskið, frá 1970 til 1980. Ein gløggur og sálarliga sterkur skúlaleiðari. Tá hon fór frá sum stjóri, byrjaði hon hóvliga at leggja til rættis yvirtøkuna, ið skuldi fara fram í 1985. Tá skuldi skúlin takast úr tí privata rakstrinum og gerast kommunalur. Hesa handfaring dugdi hon sum nakar, diplomatisk og myndug, sum hon var. Skúlin gjørdist kommunalur, men ongantíð kom stökkur í. Sambandið millum skúla og systrarnar hevur verið fyrimyndarligt. Trúliga hava tær fylgt við skúlagongdini í grannalagnum og koma inn á gólv-ið til serligu skúlahøvini, ið eru.

Eitt so øðrvísi foldarlív loyvir man sær at siga. At fara heimaní frá, kvetta við so gott sum alt, - við familju og heimstað við trúnni uppá, at man kann gera nakað munagott fyri tey, ið treingja, dugir man ikki rættiliga at skilja. Maria Thérèse helt seg ongantíð síggja nakra neyð her í Norðuratlants-havi í mun til, hvat aðrar systrar upplivdu úti í heimi. Tankin bar mangan við hana, at hon kanska hevði dugnað betur aðrastaðni, men her varð hon send og kleysturlívið í Føroyum sannførdi hana um, at hon var føroyingur. Øll hesi mongu ár millum føroyingar elvdu til, at her vildi hon eisini doyggja.

Á trettanda loysnaði Maria Thérèse úr foldarlívinum. Hon var virkin næstan til tað seinasta. Í fylgi við systir Cecilíu spákaðu tær í plantaguni og í býnum so seint sum tíðliga í heyst. Hon var takksom fyri lívið og nevndi av og á, at hon var móð. Tað kendist sum hon onkunsvegna riggaði av.

Bæriliga persónligheitin, kropsburðurin og myndugleikin stendur eftir hjá okkum, ið kendu teg.

Poulina Slættanes

Til minnis um Johannes Jul Askham

*Bráð berast deyðsboð á hvørjum sinni -
hóast tað hómaðist innast inni -
at leiðin 'mót sýnuni bar.*

*Stinnur tú stríddist - svágur mín góður -
illa av sóttini píndur og móður,
seinasti lívsneistin sløktur tó varð.*

*Svært sviður saknur - vinsæli svágur -
góðlyndi átti tú meiri enn fáur,*

*trúfastur øllum við vissu tú royndist,
mest tínum nærmastu - ikki tað loyndist -
heimkæru - heimið tín stoltleiki var,
fjálga og fríðka var fragdin hjá tær.*

*Hjálpsamur - ikki tú royndi at loyna -
elskaði løtur á bønnum í hoyna,*

*heystardag - fagnaður, gleði og gaman -
løn fyri stríð - okur fagnaðust saman.*

*Mannabørn spáa - men Gud hann man ráða,
víst okur vónaðu løturnar fleir',
tímaglas tømist - ei okur gáa -*

brátt - bert eitt bil - og tað rennur ei meir.

*Minnini mongu um lívsglaðar løtur,
hópast í hugi við skilnaðargøtur,*

*eins og ein dýrgripur er hendan røð -
sum sólfyltar løtur á Gjógvará bø.*

Ærað veri minnið um teg - hvíl í friði kæri svágur.

Gjógvarávegur 11

